

כאשר משה בא לבשר לבני ישראל את בשורת הגאולה התגובה שלהם היתה תגובה פושרת, צוננת, מתעלמת מהתקווה ומתרכזת בייאוש.

משה מבשר להם את ארבע לשונות הגאולה, מודיע להם שה' יגאל אותם מהעבדות ויביא אותם אל הארץ המובטחת "וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה".

איך אפשר להסביר את התגובה. מנהיג מציע להם מפלט מצרות, והם לא מחבקים ההצעה, הבשורה?

רש"י מפרש את קוצר הרוח בדרך משל: "כל מי שהוא מיצר, רוחו ונשימתו קצרה ואינו יכול להאריך בנשימתו". בני"י אומרים למשה במילים פשוטות אנו לא יכולים לנשום מרוב עבודה, אנו צריכים תשובה מיידית ולא הבטחות רחוקות.

הרש"ר הירש מסביר את מצבם של בני ישראל: "סבלו הבלתי אנושי של ההווה הכביד אליהם ביותר, וחובתם לעמוד בתביעותיו ולבקש לעצמם הקלה פורתא העסיקה את כל רוחם. לא נותר בהם איפוא עוד רוח, ולא נתפנתה מחשבתם לנושא, השייך כה לעתיד, כאותו ענין, עליו ביקש משה רבינו לדבר איתם. אף סבלנות לא היתה להם עוד להאזין לדבריו בשקט. כה לחצום תביעות השעה, וכה הכבידה עליהם עבודתם".

כאן נבחן מנהיג, כאן נבחן מוביל דרך. משה היה יכול להישבר בנקודה זו של השליחות להרים ידיים, אולי לפרוש מהשליחות. משה כמעט עושה זאת. כאשר ה' שולח אותו לפרעה אומר לו משה "וידבר משה לפני ה' לאמר, הן בני ישראל, לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה? אולם משה בוחר להמשיך בשליחות ולדבר מול פרעה גם כאשר נראה שאין כל סיכוי. משה הוא זה אשר מסוגל להרים את הראש מעל להווה אל העתיד. משה מסמל את האפשרות להתרומם מעל קשיי היום יום ולראות את האור שבקצה המנהרה. בזכות עקשנותו של המנהיג בזכות האמונה בצדקת הדרך מצליח משה לסחוף אחריו בסופו של דבר גם את בני ישראל לתהליך ארוך של גאולה, תהליך שתחילתו בחוסר אמונה אולם סופו: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

אור-החיים הקדוש, מסביר: "מקוצר רוח" - אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח, כי התורה מרחבת לבו של אדם.

ויקטור פרנקל בספרו "אדם מחפש משמעות" למד אותנו, שכשלאדם יש משמעות הוא יכול לעמוד בכול מכשול וקושי. "סגולה מיוחדת היא באדם שאין הוא יכול להתקיים אלא אם כן הוא צופה אל העתיד. זה מקור ישעו ברגעים הקשים ביותר של קיומו, אם כי יש שהוא צריך לאלץ את רוחו שייטול עליו

משימה זו. "מי שנשמתו רחבה, היא מסוגלת להכיל אידיאלים רבים וחזון

גדול, הוא אף מוכן לסבול באופן אישי כדי שהחזון יתגשם. לעומת זאת, מי שנשמתו צרה, הוא לא מסוגל לשמוע חזון גדול וראייה עתידית. הוא חי חיי הישרדות.. וזו אולי, כוונתו של האור החיים- "כי התורה מרחבת ליבו של אדם" וכשהוא מחפש לחיות חיים אידיאליסטיים, והוא חי בתודעת שליחות עליונה, הוא יכול לעמוד בכול עבודה קשה.

הרב חנן פורת בספרו מעט מן האור מביא את דבריו של ר' מנדל מקוצק המסביר בהערתו לפסוק בקריאת שמע: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ. מדוע כתוב על לבבך ולא בלבבך? ומשיב: יש שעות שבהן הלב סגור ולא ניתן להכניס לתוכו דבר. אבל גם אז אין להתיימש, יש לשים את הדברים על הלב, ולצפות כי תגיע שעה שבה יפתח הלב והדברים יפלו לתוכו פנימה. "יש כאן בשורה לדורות, מעבר לכתפיו השפופות של דור יוצאי מצרים ניצבים כל הדורות הבאים, וגם אם דור זה לא יהיה מסוגל לקלוט את בשורת הגאולה, הנה יקום דור שידע לשמוע אותה, ואליו מכוונים הדברים. יהיו דברים אלה "קריאת כיוון" לכל המורים והמחנכים העומדים לאחת מתוסכלים, נוכח חוסר הרצון והיכולת של תלמידיהם לקלוט את דבריהם: גם אם נדמה שהדברים נופלים על אוזניים אטומות – אל תתיימש. הוסיפו דבר ויהי מה! דבר אמת – גם אם יתמהמה – עוד יישמע!"

היום ראש חודש שבט. מזלו של החודש – דלי, על שם הכתוב: "יזל מים מדליו וזרעו במים רבים" באחד לחדש זה דבר משה לישראל את משנה התורה, הוא ספר דברים, שלושים וששה יום דבר משה את כל הדברים האלה אל כל ישראל, לכן אמרו חכמים אחרונים, משול אחד בשבט כיום מתן תורה. בששי בסיון נתנה תורה לישראל ואותו היום מסוגל לקבלת עול תורה ומצוות, בכל שנה, אף באחד בשבט נפתחים בלבות ישראל מעינות חדשים של תורה, כיוון שבו ביום נתן לישראל משנה תורה, וכל הימים האלה שבין אחד בשבט לז' באדר, מסוגלים לזכות בהם לכוח התחדשות בעסק התורה והמצווה. בתקופה זו בה תלמידנו לומדים מהבית נאחל בע"ה שבכוח הימים הללו נתחדש כולנו בעסק לימוד התורה. נחזק תלמידו לראות האור בקצה המנהרה וכי נחזור במהרה לשגרה מתוך בריאות טובה, נאסוף את כל הטוב שגילנו בתוכנו בתקופה זו ונעצימם כחלק מצמיחה והתחדשות.

חודש טוב ומבורך, חודש של צמיחה והתחדשות.

שושנה נגר